

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و صل الله على سيدنا محمد وآلله طاهرين

اللّهم عجل لوليک الفرج

روز سیزدهم ماه مبارک رمضان را طی می کنیم، امیدواریم خدای متعال توفیق انجام وظایف را در این ماه به همه ما عنایت بفرماید. ماه رمضان برای افرادی مثل بنده که یک حالت تنبی در طی سال دارند، ماه بازگشت به دعا و آشتی با مفاتیح است. لذا این بحث توصیه به دعا که در خطبه شریف شعبانیه آمده بود، یک مقدار طولانی تراز مباحث قبلی شد و شاید جا داشته باشد که این مطالب را با هم گفت و گو کنیم. بحثی که در آداب دعا برای ما گفته اند، در این بحث نکاتی را خیلی اجمالی و فشرده تقدیم می کنیم. ان شالله که خدای متعال عنایتی بفرمایند و توفیق عمل به آنها را به همه شما شنوندگان و به تفیل شما به گوینده ناقابل عنایت بفرماید.

اولین نکته، ادب در دعا است: فرموده اند که دعا را با بسم الله شروع کنید. حدیث شریف نبوی است که لا يُرَدُّ دُعَاءُ أَوَّلَهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ^۱ دعاibi که با بسم الله، آغاز شود، از درگاه خدا رد نمی شود.

دومین مطلب، فرموده اند که: اول تمجید کنید خدا را. یعنی حمد و سپاس خدا، گفتن الحمد لله، گفتن بعضی از صفات و کمالات پروردگار را بر زبان جاری کردن. این قطعاً موثر است. در فرمایش امیرmomnan سلام الله عليه داریم که: دعای تان را با تمجید خدا آغاز کنید، سوال کردند چگونه؟ فرمودند این طور: "يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَىٰ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ، يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَىٰ، يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ" با چهار جمله حضرت تمجیداتی که باید انجام بشو دنسته به خداوند، حضرت به عنوان نمونه و مثال بیان می فرمایند.

نکته سومی که در احادیث بسیار توصیه شده است، بحث استفاده از ذکر صلوات است. در حدیث زیبایی از امام صادق عليه السلام می فرمایند: که اگر خواسته ای به درگاه خدا داشتید قبل از خواسته خودتان اول صلوات بفرستید، بعد تقاضای خودتان را بیان کنید، مجدداً صلوات بفرستید، بعد حضرت می فرمایند: خدای متعال کریم تراز آن است که

^۱ الدعوات(راوندی) ص ۵۲، ح ۱۳۱

دو طرف دعای شما را که صلوات است بپذیرد و آن قسمت میانی که خواسته شماست، آن را رها کند.^۲ که خود این در واقع یک بشارت بسیار بزرگی است برای ما.

نکته چهارم: شفاعت خواستن از صالحین است. که ما در خیلی از جاهای داریم، در اواخر زیارت جامعه کبیره، جایی که ما با خدا سخن می‌گوییم: "اللَّهُمَّ إِنِّي لَوْ وَجَدْتُ شُفَعَاءَ أَفْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَّأَهْلِ بَيْتِ الْأَخْيَارِ" ، در آن جا ما به شفاعت اهل بیت از خداوند تقاضا می‌کنیم، یا در دعای توسل، در بسیاری از خواسته‌ها که به ما توصیه کرده‌اند، نام پیامبر و امیر مومنان و خاندان وحی را بر زبان بیاوریم و ایشان را واسطه بین خود و خدا قرار بدھیم،

نکته پنجم: بحث اقرار به گناهان است. یعنی در عین این که در خانه خدا می‌خواهیم گدایی کنیم، اعتراف کنیم که خدایا ما بنده خوبی نبوده ایم و با این گناهانی که داریم خودمان را شایسته این نمی‌دانیم که تو باید به ما عطا کنی، اما لطف تو، بنده‌های گنهکار را هم بر می‌گیرید، لذا تعبیر امام صادق علیه السلام هست: انما هي المدحه، ثم الثناء،

ثم الاقرار بالذنب ثم المسأله.^۳ بعد از مقدمات دعا اقرار به گناهان کنید، بعد سوالات و خواسته‌هایتان را بر زبان بیاورید.

نکته ششم: تصرع و ابتهال است. یعنی واقعاً حالت کرنش، حالت خضوع، حالت خشوع، حالت عبودیت در دعا بایستی نهفته باشد. حضرت سید الشهداء، امام حسین سلام الله علیه، که ان شالله خدا به حق این ماه مبارک زیارت‌شان را نسبیب

همه شما بفرماید، ایشان درباره جدشان پیامبر می‌فرمایند که: جد ما، رسول الله، هنگامی که می‌خواستند دعا کنند دست‌ها را بالا می‌بردند و به گونه‌ای دعا می‌کردند که یک آدم مسکین، گرسنه‌ای بخواهد تقاضای غذا بکند. با این حال با خدا نجوا می‌کردند.

یکی دیگر از مستحبات دعا در آداب این است که وقتی حاجتی داریم، دو رکعت نماز می‌خوانیم با رکوع و سجده کامل، بعد از پایان نماز، باز تمجید خدا و درود بر پیامبر و بعد حاجت خودتان را بخواهید، که این توصیه از توصیه‌هایی است که از ناحیه امام صادق سلام الله علیه صادر شده که جزء آداب دعاست.

² مکارم اخلاق جلد ۲ صفحه ۱۷

³ کافی، کتاب الدعاء، باب الثناء قبل الدعاء، حدیث ۳

نکته هشتم: این که هیچ یک از دعاها را کوچک نشماریم. گاهی اوقات بعضی از دعاها هست که خیلی کوتاه، خیلی مختصره، اما خیلی ثواب های زیادی برای آن گفته اند، از اینها غفلت نکنیم، بگیم این دعا که دعای مهمی نیست، نخوندیم هم نخوندیم. به تعبیر بعضی از بزرگان، هر دعایی را که در کتب ادعیه برخورد کردید لاقل یک بار هم که شده طعمش را بچشیم و وجودان کنیم که این دعا چه ویژگی ها و چه زیبایی هایی دارد.

نکته نهم: هیچ وقت مطلوب خودمان را، سوال و خواسته خودمان را بزرگ نبینیم برای خدا، تصور نکنیم برای خدا سخت است بخواهد یک همچین کار بزرگی انجام بدهد. در حدیث قدسی داریم در اصول کافی، که خدای متعال می فرماید اگر تمام خلق من، کل مخلوقات من در آسمانها و زمین-که ما نمی دانیم چند میلیارد میلیارد آدم و موجودات می شوند- اگر همه اینها در خانه من بیایند و همه از من خواسته های خودشان را بخواهند، بعد من خواسته های همه آنها را به تک تک شان عطا کنم، اگر چنین کاری بخواهم بکنم، به اندازه سر سوزنی از فضائل من کاسته نمی شود. پس دست خدا را باز بدانیم در اجابت دعا، باورمن باشد که دست خدا باز است.

نکته دهم که به عنوان آخرین نکته در امروز می گوییم: بلند همتی در دعا است. نقل کرده اند جناب ابوذر بر اثر شدت گریه از خوف خدا چشم هایشان آسیب دیده بود. به ایشان گفتند اباذر تو که این قدر با خدا نجوا داری، شفای چشم را هم از خدا بخواه، گفت که: "إِنِّي عَنْهُ لَمْشغُولٌ وَّمَا هُوَ مِنْ أَكْبَرٍ هُمْ". قالوا وَمَا يَشْغِلُكَ عَنْهُ قَالُ الْعَظِيمُ تَنَّ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ؛ من از این مشغول کارهای دیگری هستم و اصلاً فرصت ندارم که بخواهم برای چشمم فکر بردارم، گفتند به چی مشغول هستی؟ گفت: "الْعَظِيمُ تَنَّ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ" من مشکلم مشکل بهشت و دوزخ است، که آن جا را چکار کنم. لذا خود این حالت که: همت بلند دار که مردان روزگار از همت بلند به جایی رسیده اند.

در تقاضای از خدای متعال با همت بلند وارد بشویم، همینجا شاید هرچند وقت اندک است خوب است که اشاره کنیم به فرمایش حضرت صدیقه کبری سلام الله علیها در روز بعد از عروسی، وقتی پیامبر آمدند و دیدند دختر بزرگوارشان پیراهن عروسی را در راه خدا به مسکین داده اند و پیراهن کهنه بر تن دارند، سوال کردند و داستان مفصل است و بعد جبرئیل نازل شد، عرض کرد یا رسول الله دختر شما الان یک دعا مستجاب آماده نزد خدا دارد.

پیامبر، پیام جبرئیل را رسانندن، آن بانوی بزرگوار فرمودند: "شَفَّالَنِي عَنْ مَسْأَلَتِهِ لَذَّةُ خِدْمَتِهِ، لَا حَاجَةُ إِلَى غَيْرِ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِهِ الْكَرِيمِ فِي دَارِ السَّلَامِ"⁵

آن قدر لذت نجوای با خدا من را به خودش مشغول کرده است که من دنبال سوال نیستم، یعنی من خود خدا را می خواهم. من ارتباط با خدا را می خواهم، من لقاء خدا را می خواهم، در محضر خدا بودن برای من مطرح است نه تقاضاهای شخصی خودم از خدا، که این حرف خیلی خیلی بالا است. به هر حال بلند همتی در خواسته ها را در روایت به ما توصیه کرده اند. از خداوند کم نخواهید. بزرگ و سنگین و عالی از خدا طلب کنید. لذا از محبین اهل بیت، کسانی که عاقلانه می خواهند عمل کنند، این ها وقتی حالی به درگاه خدا پیدا می کنند، اولین و مهم ترین و شاید آخرین حاجت شان فقط ظهرور و فرج صاحب الزمان است. امیدواریم ان شالله خدا با مژده فرج ایشان قلب اجدادشان را شاد بفرماید و در این دوران غیبت توفیق خدمت گزاری به آن حضرت و اجداد شان را به همه ما کرامت بفرماید.

و السلام عليکم و رحمه الله برکاته

⁵ ریاحین الشریعه، ج ۱، ص ۱۰۵